

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Obča geografija – Regionalna geografija sveta in Evrope

Sobota, 29. avgust 2020 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Izpiti poli je priložena barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpiti pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešite pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 3 prazne.

Barvna priloga ima 4 strani (17–20).

M 2 0 2 5 0 1 2 1 0 2

3/20

Prazna stran

OBRNITE LIST.

Obča

1. Na sliki 8 v barvni prilogi so prikazane faze v nastajanju prsti. Imenujte začetni proces spremnjenja kamnin v prst in opišite vlogo organizmov pri nastajanju prsti.

Proces: _____

Opis: _____

(2 točki)

2. V preglednico napišite skupino naravnega rastlinstva, ki prevladuje na opisani prsti.

Opis prsti	Skupina naravnega rastlinstva
Sive sprane prsti so značilne za zmerno hladno podnebje. Zaradi izpiranja in kislosti so manj primerne za kmetijstvo.	
Prsti nastajajo na območju, na katerem prevladujejo visoke temperature in pomanjkanje vode poleti. Rdečkasto barvo jim dajejo železovi oksidi.	

(2 točki)

3. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, oziroma NE, če je napačna.

DA NE Pri nižjih temperaturah in večjih naklonih je izrazito mehanično preperevanje in nastajajo tanše prsti.

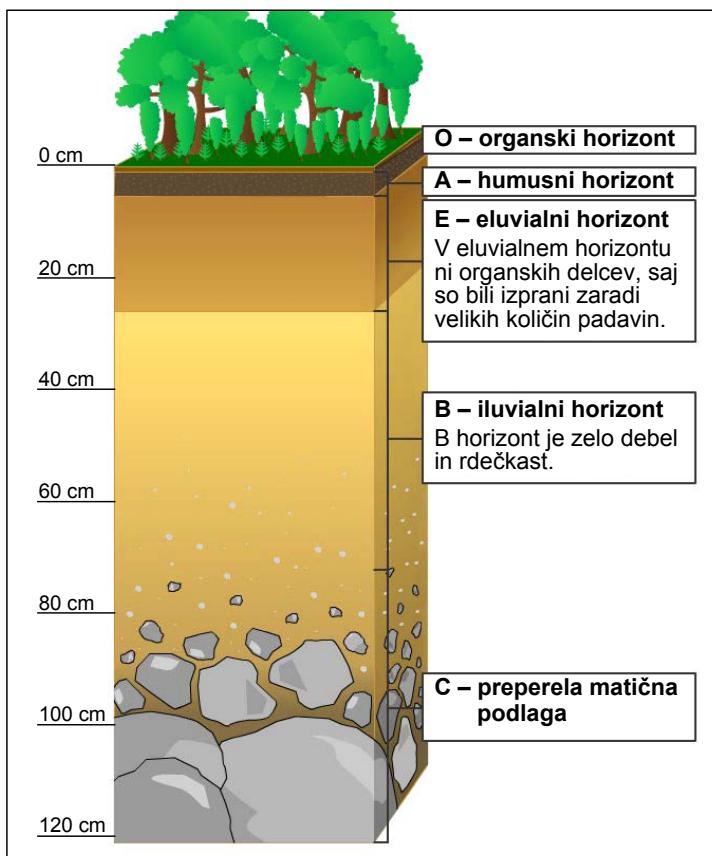
DA NE Struktura ali sestava prsti je lastnost, ki nam pove, kako so mineralni delci v prsti povezani med seboj.

(2 točki)

M 2 0 2 5 0 1 2 1 0 5

4. Obkrožite podnebni tip, ki prevladuje na območju, na katerem nastajajo prsti s profilom, ki ga prikazuje slika 1. Poleg že napisane značilnosti B (iluvialnega) horizonta v profilu prsti na sliki 1 opišite še eno značilnost tega horizonta.

Slika 1

(Prirejeno po: Kralj Serša, M., in drugi, 2015: Geografija 1. i-učbenik za geografijo v 1. letniku gimnazij. Zavod RS za šolstvo, Ljubljana. URL: eucbeniki.sio.si/geo1/2516/index1.html. Pridobljeno: 3. 1. 2019.)

PODNEBNI TIP: oceansko ekvatorialno celinsko sredozemsko

Opis: _____
(2 točki)

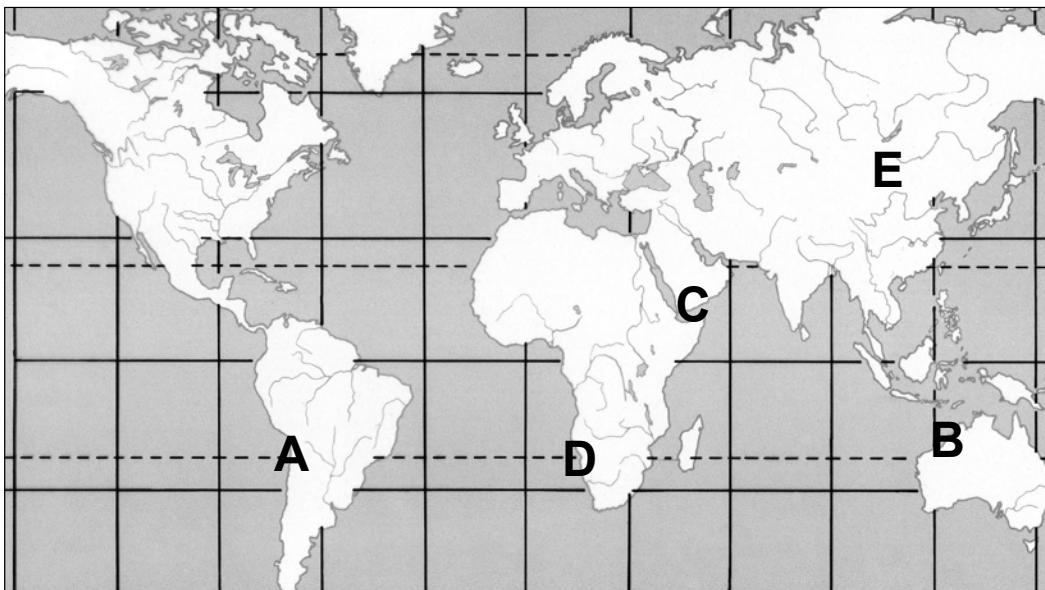
5. Pojasnite ukrep, s katerim lahko človek prepreči degradacijo prsti na območju, ki ga prikazuje slika 9 v barvni prilogi.

(2 točki)

Svet 1

6. Na sliki 2 so s črkami A, B, C, D in E označena območja nekaterih puščav. Izmed označenih puščav imenujte dve, na nastanek katerih je odločilno vplival hladni morski tok.

Slika 2

(Prirejeno po: Mosbruker, M., 2014: Neme karte. Gradiva. Geografija in zgodovina.
URL: http://www.facka.si/osebne-strani/ucitelji/mosbruker/neme_karte.htm. Pridobljeno: 3. 1. 2019.)

Puščava 1: _____

Puščava 2: _____

(2 točki)

7. Gorovja v levem stolpcu smiselno povežite z geološkimi obdobji v desnem stolpcu tako, da pred vsako gorovje vpišete ustrezeno številko geološkega obdobja njegovega nastanka.

_____	Brazilsko višavje	1	predkambrij
_____	Apalači	2	paleozoik
_____	Himalaja	3	kenozoik
_____	Andi		

(2 točki)

8. Obkrožite črki pred pravilnima trditvama.

- A Pampe so najrodovitnejše nižavje v Južni Ameriki, kjer je pod travnatimi površinami nastala zelo rodovitna prst.
- B Zaradi nanosov puhlice je v spodnjem toku Modre reke velika nevarnost poplav.
- C Vse reke v Avstralskem nižavju se izlivajo v jezera.
- D Reke v Amazonskem nižavju so izoblikovale številne meandre.

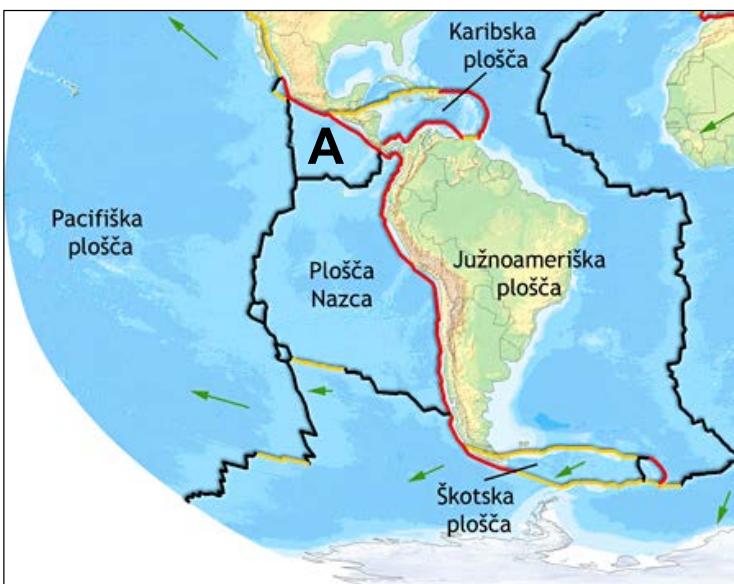
(2 točki)

9. Pojasnite vpliv reliefa na plovnost afriških rek.

(2 točki)

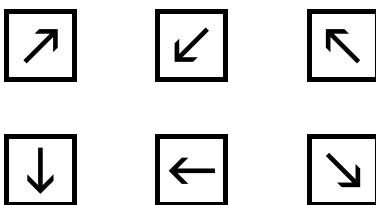
10. Na sliki 3 je s črko A označena litosferska plošča Kokos. Obkrožite kvadrat, ki prikazuje pravilno smer njenega premikanja, in pojasnite eno od posledic teh tektonskih premikov.

Slika 3

(Prirejeno po: Tektonika. Potresi in vulkani. Kartografija v učni snovi osnovne šole. e-Gradiva. 2010. URL: http://www.gis.si/egw/GOS_T09_P02b/index.html. Pridobljeno: 11. 1. 2019.)

Smer premikanja litosferske plošče Kokos:

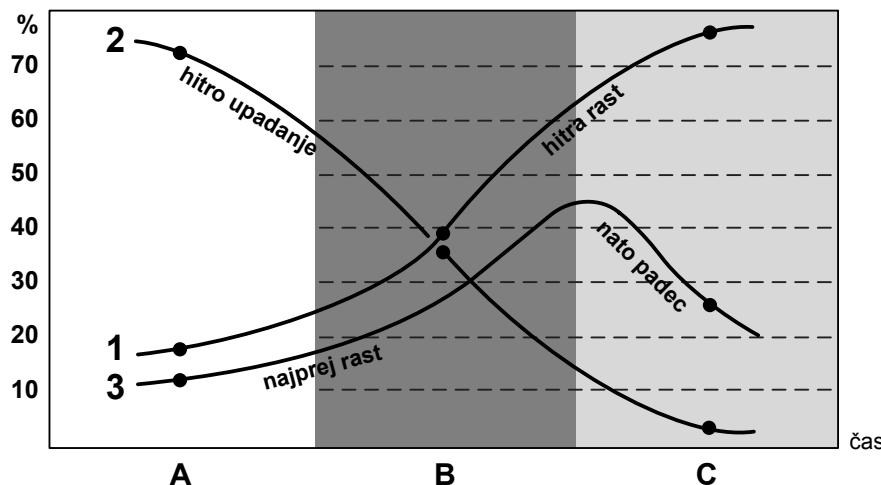
Pojasnitev:

(2 točki)

Svet 2

11. Na sliki 4 so s črkami A, B in C prikazana razvojna obdobja, skozi katera prehajajo države glede na delež zaposlenih v primarnem, sekundarnem in terciarnem sektorju dejavnosti. Spreminjanje deležev zaposlenih po posameznem sektorju je prikazano s krivuljami, ki so označene s številkami 1, 2 in 3. Sekundarnemu sektorju pripišite ustrezno številko krivulje in med navedenimi državami obkrožite tisto, ki se nahaja v obdobju, ki je na sliki 4 označeno s črko A.

Slika 4

(Prirejeno po: Cunder, K., in drugi, 2001: Geografija za 1. letnik gimnazij, str. 145. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Številka krivulje, ki prikazuje spremembo deleža zaposlenih v sekundarnem sektorju: _____

V obdobju, ki je prikazano s črko A, se nahaja:

Brazilija

Avstralija

Nigerija

Kitajska

(2 točki)

12. Opišite en pozitivni vpliv, poleg dobička, in en negativni vpliv kolonializma na gospodarski razvoj afriških držav, v katerih je rudarstvo pomembna gospodarska dejavnost.

Pozitivni vpliv: _____

Negativni vpliv: _____

(2 točki)

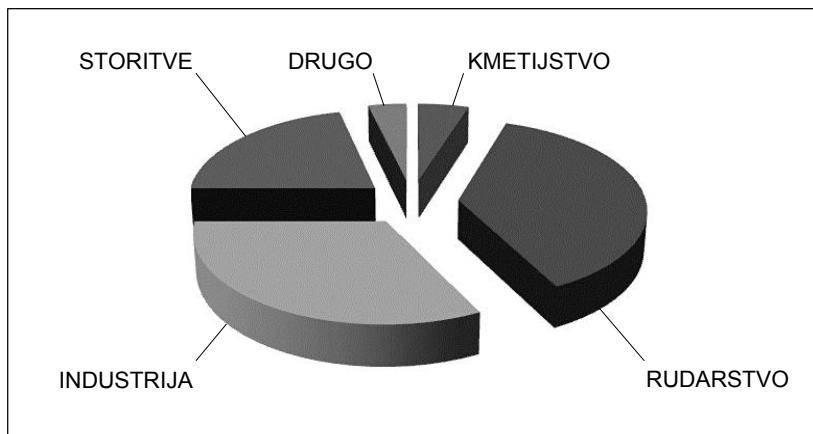
13. Na sliki 10 v barvni prilogi so prikazana stara in nova industrijska območja v Združenih državah Amerike. Razložite dve značilnosti, po katerih se industrija na območjih, ki so v legendi označena s črko B, razlikuje od industrije na območjih, označenih s črko A.

1 _____

2 _____

(2 točki)

14. Slika 5 prikazuje sestavo avstralskega izvoza po dejavnostih. Izpišite dejavnost, katere delež je v izvozu Avstralije v primerjavi z izvozom večine poindustrijskih držav bistveno višji, in opišite vzrok za razliko.

Slika 5: Sestava avstralskega izvoza po dejavnostih leta 2010

(Prirejeno po: A glimpse on Australian exporting business. Econotimes. 2015. URL: <https://www.econotimes.com/A-glimpse-on-Australian-exporting-business-65143>. Pridobljeno: 10. 1. 2019.)

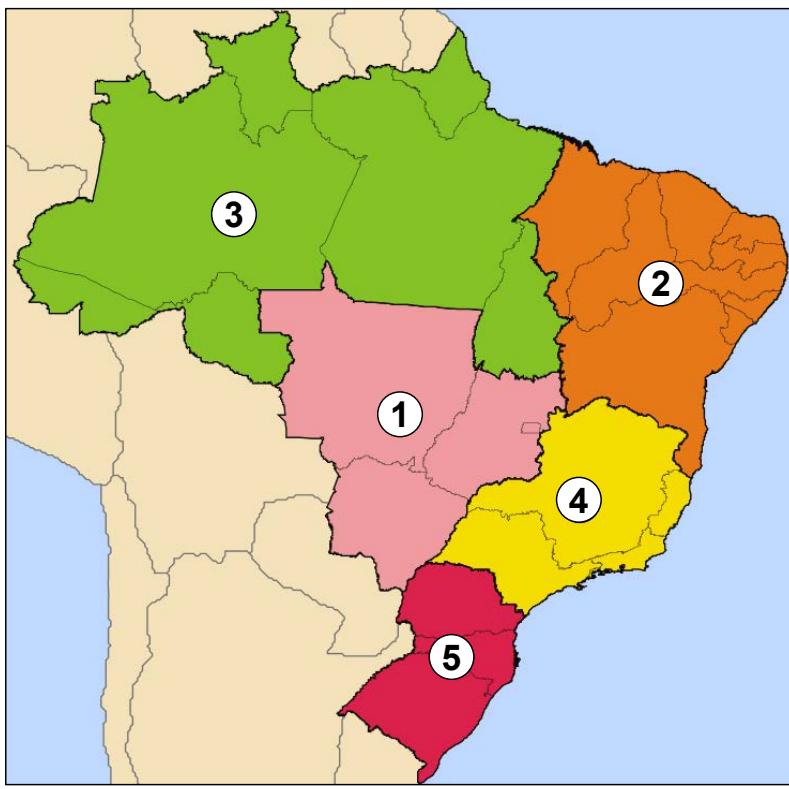
Dejavnost: _____

Opis: _____

_____ (2 točki)

15. Na sliki 6 so s številkami od 1 do 5 označene brazilske regije, ki se razlikujejo v gospodarski razvitosti. Pojasnite vzrok za dobro gospodarsko razvitost regije, ki je na sliki 6 označena s številko 4, in vzrok za slabo gospodarsko razvitost regije, označene s številko 2.

Slika 6

(Prirejeno po: Brazil Regions. Wikimedia. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Brazil_Regions.svg. Pridobljeno: 10. 1. 2019.)

Regija 4: _____

Regija 2: _____

(2 točki)

M 2 0 2 5 0 1 2 1 1 1

Evropa 1

16. Začnite trditev tako, da na črto napišete ustrezeno jezero: Ohridsko jezero, Bodensko jezero, Comsko jezero.

_____ povezuje tri alpske države.

(1 točka)

17. Obkrožite državo, ki nima dostopa do morja, pa vendar razvija kopališki in navtični turizem. Imenujte vodno površino v tej državi, ob kateri se ti dve dejavnosti razvijata.

Bosna in Hercegovina

Črna gora

Estonija

Madžarska

Vodna površina: _____

(2 točki)

18. Imenujte nordijsko državo, katere delež proizvodnje energije po virih prikazuje slika 11 v barvni prilogi. Opišite vzrok za visok delež obnovljivega vira energije, ki ni povezan s hidroenergetskim potencialom.

Država: _____

Vzrok: _____

(2 točki)

19. Z opisom vzroka in posledice pojasnite negativni učinek človeka na kislost skandinavskih jezer. Navedite možno rešitev za omilitev tega problema.

Pojasnitev: _____

Rešitev: _____

(3 točke)

20. Na sliki 7, ki prikazuje slanost Baltskega morja, v kroga vpišite V, kjer je slanost višja, in N, kjer je slanost nižja. Opišite vzrok za nižjo povprečno slanost Baltskega morja v primerjavi z Jadranskim morjem.

Slika 7: Razporeditev slanosti v Baltskem morju

(Prirejeno po: The Baltic Sea. Baltic Sea Weed Blog. 2013.
URL: <https://balticseaweed.com/tag/salinity/>. Pridobljeno: 10. 1. 2019.)

(2 točki)

M 2 0 2 5 0 1 2 1 1 3

Evropa 2

21. S pomočjo slike 12 v barvni prilogi imenujte zahodnoevropsko državo in glavno mesto srednjeevropske države, ki znotraj posamezne regije beležita najvišje število nočitev.

Zahodnoevropska država: _____

Glavno mesto srednjeevropske države: _____

(2 točki)

22. Fjordi so z vidika prometa hkrati ovira in prednost. Napišite vrsto prometa, ki ga fjordi ovirajo, in opišite eno prednost fjorda za razvoj vodnega prometa.

Vrsta prometa: _____

Opis: _____

(2 točki)

23. Preberite besedilo in predlagajte dva različna ukrepa, ki bi ju lahko sprejeli na Dunaju za zmanjšanje onesnaženosti zraka zaradi prometa.

»Glavni onesnaževalci zraka na Dunaju so cestni promet, gradbena dela in individualna kurišča. Po podatkih raziskave Tehniške univerze Dunaj do 60 odstotkov trdnih delcev ne nastane v avstrijski prestolnici, ampak jih veter prinese iz drugih delov države. Glede trdnih delcev v zraku smo vsi hkrati povzročitelji in oškodovanci. Zato je naša naloga, da prispevamo k njihovemu zmanjševanju. Kazalniki so spodbudni, tudi zaradi številnih ukrepov mesta. Dunaj trenutno izvaja že tretji sveženj ukrepov, ki zajema vse skupine povzročiteljev izpustov«, je povedala dunajska mestna ministrica za okolje Ulli Sima.

(Prirejeno po: Avstrija: Dunajski ukrepi za izboljšanje kakovosti zraka so učinkoviti. Morel tiskovna agencija. 2017. URL: http://www.morel.si/Zanimivosti/Avstrija_Dunajski_ukrepi_za_izboljshanje_kakovosti_zraka_so_ucinkoviti/. Pridobljeno: 12. 1. 2019.)

1 _____

2 _____

(2 točki)

24. Pojasnite vpliv turizma na razvoj kmetijstva območja, ki je na sliki 13 v barvni prilogi označeno s krogom.

(2 točki)

25. Slika 14 v barvni prilogi prikazuje BDP na prebivalca po regijah Grčije. Pojasnite vzrok za višino BDP-ja na prebivalca v regiji, označeni s črko A.

(2 točki)

15/20

Prazna stran

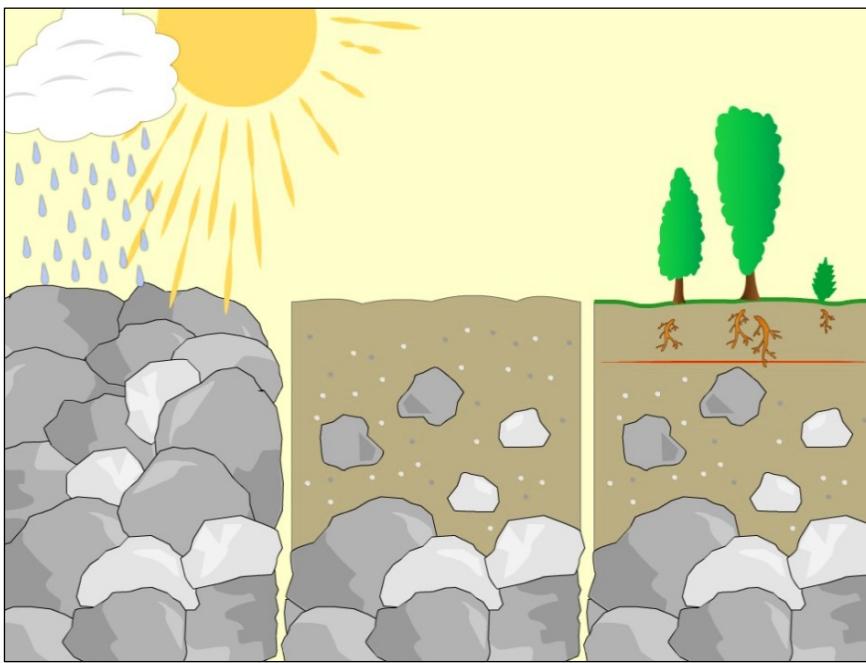

Prazna stran

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Barvna priloga (k Izpitni poli 1)

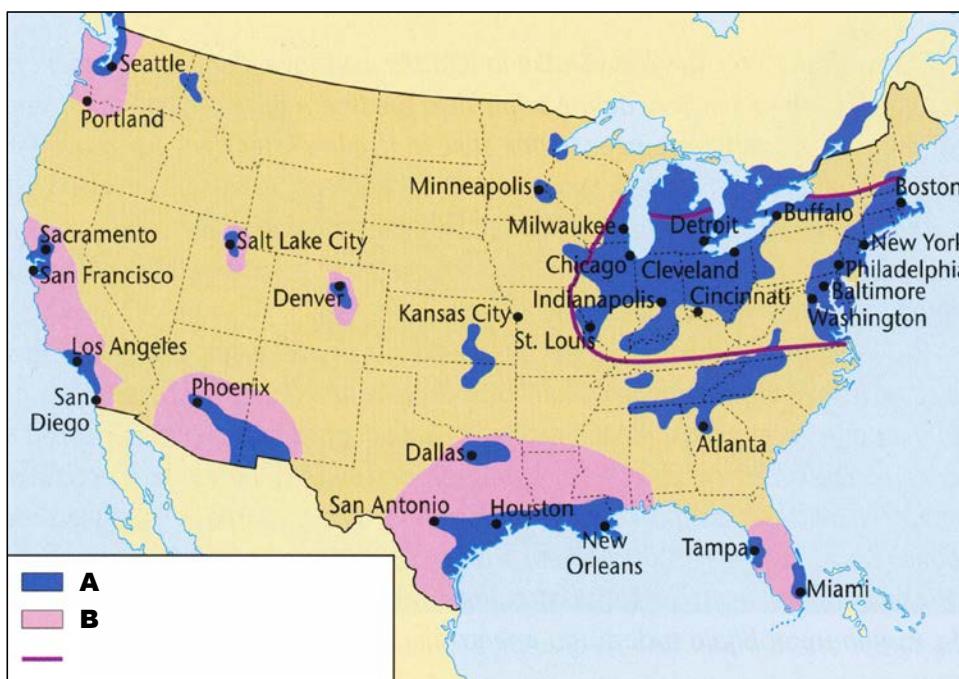
Slika 8

(Prejeno po: Kralj Serša, M., in drugi, 2015: Geografija 1. i-učbenik za geografijo v 1. letniku gimnazij. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana. URL: eucbeniki.sio.si/geo1/2514/index8.html. Pridobljeno: 1. 1. 2019.)

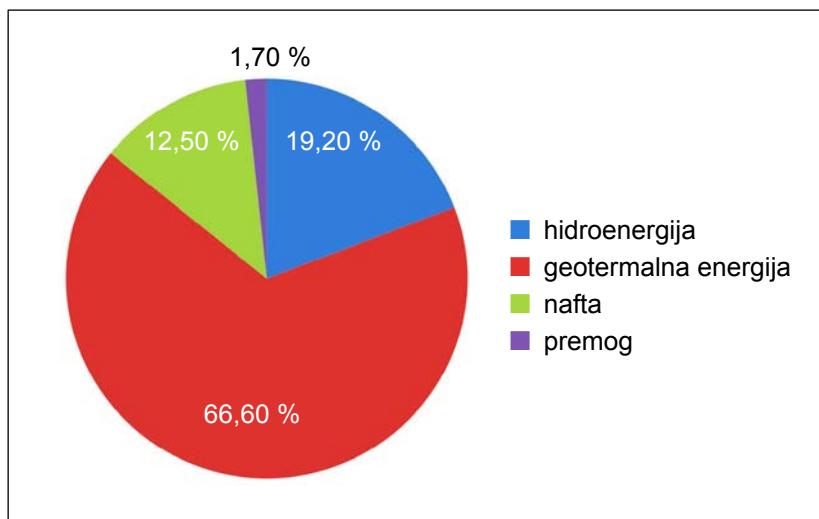
Slika 9

(Vir: Mosbruker, M., 2014: Geografija. Učna gradiva. URL: http://www.o-4os.ce.edus.si/gradiva/geo/geomorfologija/reliefne_oblike_tla.html. Pridobljeno: 1. 3. 2019.)

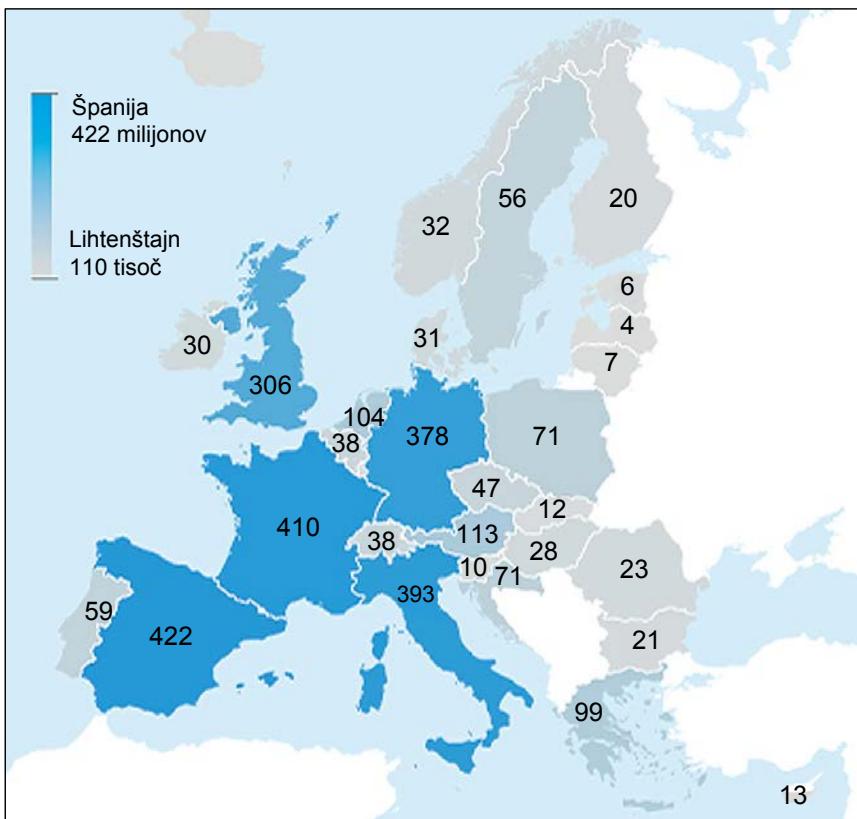
Slika 10: Stara in nova industrijska območja v ZDA

(Prirejeno po: Senegačnik, J., 2013: Svet. Geografija za 2. letnik gimnazij, str. 113. Modrijan. Ljubljana)

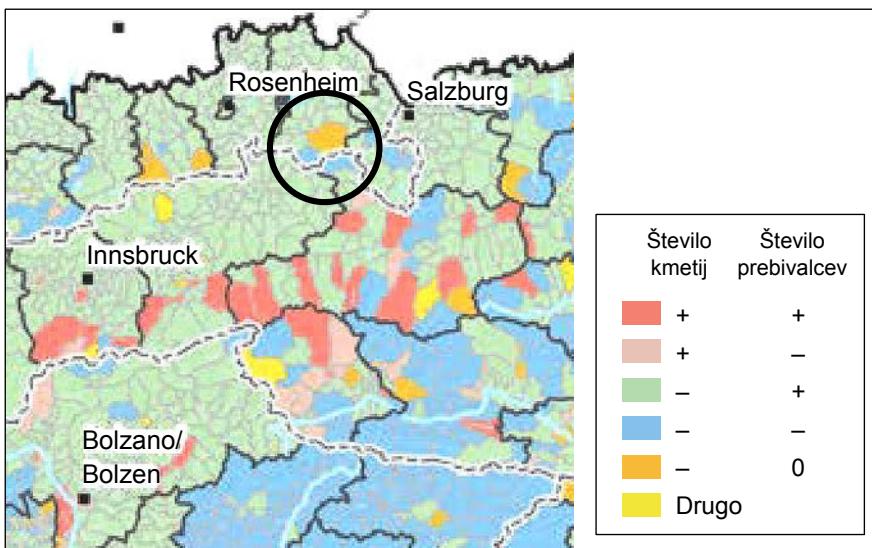
Slika 11: Delež proizvodnje energije v eni od nordijskih držav

(Prirejeno po: Two windmills rise. Arctic Portal. 2012. URL: <https://arcticportal.org/ap-library/news/893-two-windmills-rise>. Pridobljeno: 9. 1. 2019.)

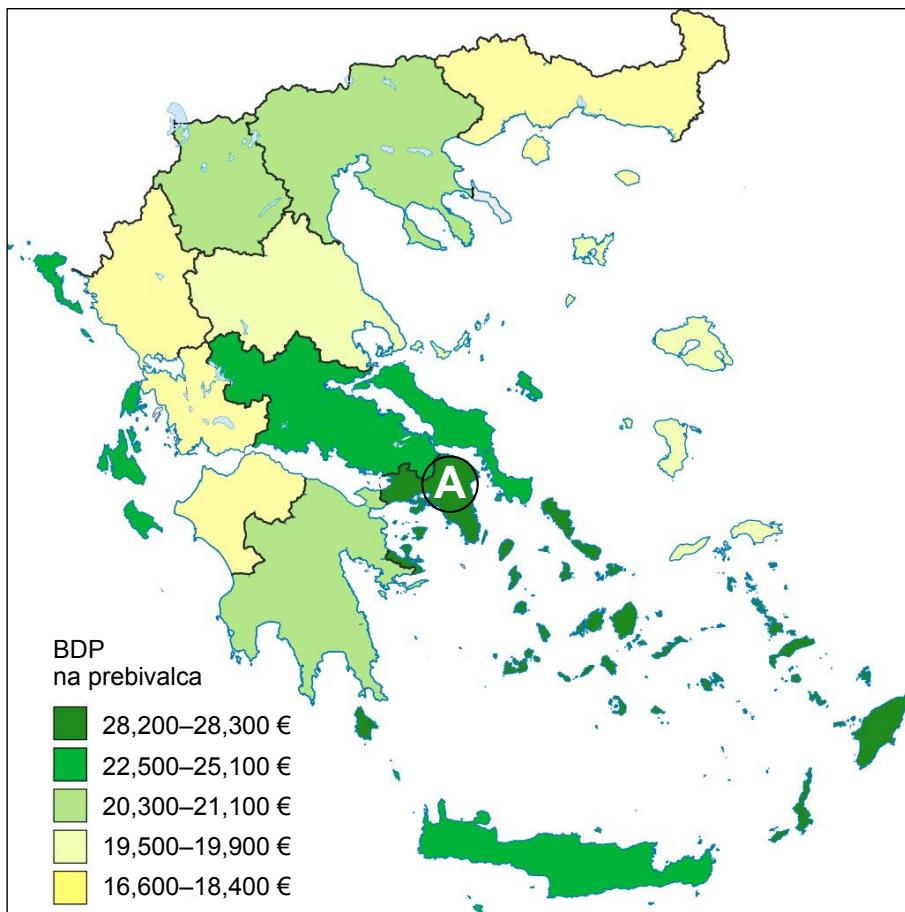
Slika 12: Število turističnih nočitev v letu 2015 (v milijonih)

(Prirejeno po: Mass tourism will spark European opposition. Oxford Analytica. 2017. URL:<https://dailybrief.oxan.com/Analysis/GA224777/Mass-tourism-will-spark-European-opposition>. Pridobljeno: 12. 1. 2019.)

Slika 13: Spremembe v številu kmetij in prebivalstva v obdobju 1980–2010

(Prirejeno po: Elmi, M., 2018: Alpine convention. The Alps in 25 maps, str. 29. URL: <http://www.alpconv.org/en/publications/alpine/Documents/25maps.pdf?AspxAutoDetectCookieSupport=1>. Pridobljeno: 12. 1. 2019.)

Slika 14: BDP na prebivalca po regijah Grčije

(Prejeno po: List of Greek subdivisions by GDP. Wikipedia. 2018.
URL: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Greek_subdivisions_by_GDP. Pridobljeno: 12. 1. 2019.)